

CHAT GPT HAQIDA TUSHUNCHA

Xudoynazarova Sug'diyona Tillamurodovna

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti

4-bosqich talabasi

Annotatsiya: *Ushbu qo'llanmada Chat GPT bo'yicha barcha savollarga javob topish mumkin. Shu bilan birga uning imkoniyatlari bilan tanishasiz. Insonlar hayotida qanday ahamiyat kasb etayotganini bilib olish mumkin.*

Kalit so'zlar: *Chat GPT, General Pre-trained Transformer, Open AI, Azure AI, Instruct GPT, Python, Gallyutsinatsiya, chat bot, Tay chat boti, Microsoft, Chat GPT yaratish tarixi va imkoniyatlari.*

Chat GPT (inglizcha General Pre-trained Transformer)-Open AI kompaniyasi tomonidan 2022 -yil noyabr oyida ishga tushirilgan chat-bot. Chat GPT-suxbat qurish ,koddagi xatolarni topish, she'r yozish, script yozish va hatto baxslashishga qodir bo'lgan chat-bot hisoblanadi.U sun'iy intellect chat-boti bo'lib turli savollarga javob berishi, dasturchilar uchun kod yozishga yordam berishi, talabalar uchun esa kurs ishlarini yozib berishi bilan qulayliklar tug'diradi. ChatGPT prototip sifatida 2022-yil 30-noyabrda ishga tushirilgan hamda ko'plab bilim sohalarida batafsil javoblari va aniq javoblari bilan tezda omma e'tiborni tortdi. Uning notekis faktik aniqligi muhim kamchilik sifatida qaraladi. ChatGPT chiqqandan keyin OpenAI 29 milliard dollarga baholangani xabar qilingan.

Chatbotning asosiy vazifasi inson suhbatdoshiga taqlid qilish bo'lsa-da, jurnalistlar ChatGPTning ko'p qirrali va improvizatsiya ko'nikmalarini, jumladan, kompyuter dasturlarini yozish va disk raskadrovka qilish qobiliyatini ham qayd etishdi. ChatGPT musiqa, telespektakl, ertak va talabalar insholarini yaratish, test savollariga javob berish (ba'zan, testga qarab, o'rtacha imtihonchidan yuqori darajada), she'r va qo'shiq matni yozish, Linux tizimiga taqlid qilish, butun suhbat xonasini simulyatsiya qilish va tic-tac-toe kabi o'yinlarni o'ynash vazifalarini bajargan. ChatGPT o'quv ma'lumotlari man sahifalari va Internet hodisalari va dasturlash tillari haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, misol uchun bulletin board tizimlari va Python dasturlash tili. O'zidan oldingi InstructGPT bilan taqqoslaganda, ChatGPT zararli va yolg'on javoblarni kamaytirishga harakat qiladi. Bir misolda, InstructGPT „, Christopher Columbus 2015-yilda AQShga qachon kelgani haqida gapirib bering“ so'rovining asosini haqiqat deb qabul qilgan bo'lsa-da, ChatGPT savolning kontrafakt xususiyatini tan olagan va o'z javobini nima bo'lishi mumkinligi haqidagi faraziy mulohaza sifatida belgilagan.

Ko'pgina chatbotlardan farqli o'laroq, ChatGPT xuddi shu suhbatda unga berilgan oldingi ko'rsatmalarni eslab qoladi; jurnalistlar bu Chat GPT dan shaxsiylashtirilgan terapevt sifatida foydalanishga imkon berishini taklif qilishgan.

ChatGPTga haqoratomuz natijalar taqdim etilishi va ishlab chiqarilishining oldini olish uchun so'rovlar OpenAI kompaniyasining moderator APIsi orqali filtrlanadi va irqchilik yoki jinsiy aloqa bo'lishi mumkin bo'lgan takliflar rad etiladi. OpenAI ChatGPT „ba'zida aqlga sig'maydigan, lekin noto'g'ri yoki bema'ni javoblar yozadi“ deb tan olgan. Bu xatti-harakat katta Til modellari uchun keng tarqalgan va Gallyutsinatsiya deb ataladi. ChatGPTning inson nazorati asosida ishlab chiqilgan mukofot modeli haddan tashqari optimallashtirilishi va shu bilan ishlashga to'sqinlik qilishi mumkin. ChatGPT 2021-yildan keyin sodir bo'lgan voqealar haqida cheklangan ma'lumotga ega. BBC ma'lumotlariga ko'ra, 2022-yil dekabr oyidan boshlab ChatGPT „siyosiy fikr bildirishi yoki siyosiy faollik bilan shug'ullanishi“ga ruxsat etilmaydi.

ChatGPT 2022-yil 30-noyabrda San Franciscoda joylashgan OpenAI, DALL•E 2 va Whisper yaratuvchisi tomonidan ishga tushirilgan. Xizmat dastlab bepul sifatida ommaga taqdim etildi, keyinchalik xizmatni monetizatsiya qilish rejalashtirilmogda. 4-dekabrga kelib, OpenAI ChatGPTning bir milliondan ortiq foydalanuvchisi borligini taxmin qilgan. Dastur ingliz tilida ishlaydi, lekin boshqa tillarda ham turli darajadagi muvaffaqiyatlarga erisha oladi. 2022-yil dekabr holatiga ko'ra, sun'iy intellekt sohasidagi boshqa so'nggi yuqori darajadagi yutuqlardan farqli o'laroq, ChatGPT haqida rasmiy ekspertlar tomonidan ko'rib chiqilgan texnik hujjatning belgisi yo'q. OpenAI ning asosiy vazifasi inson miyasi bajara oladigan hamma narsani qiluvchi sun'iy intellektni yaratishdan iborat. Chat GPT Open AI kompaniyasining yangi chat boti har qanday foydalanuvchi uchun mavjud bo'lgan birinchi ko'p vazifali sun'iy intellect hisoblanadi. 2022-yil noyabr oyi oxirida ta'sischilardan biri Ilon Mask bo'lgan OpenAI kompaniyasi ChatGPT universal chat-botini taqdim etdi. U turli vazifalarni bajarishga qodir va hamma uchun mavjud. Ma'lumotlarga ko'ra Microsoft hozirgacha OpenAI ga ChatGPT uchun 3 mlrd dollar sarmoya kiritgan. Ikkala kompaniya eng samarali chat-bot va dasturlash yordamchisi yaratishdan ko'ra ko'proq narsani maqsad qilgan.

Ijtimoiy tarmoqlarda Chat GPT ni “Google qotili” deb ham atashmogda. Bot 1 million foydalanuvchiga ega bo'lishi uchun atigi besh kun ketgan. Taqqoslash uchun Netflix shuncha foydalanuvchini 3,5 yilda, Facebook 10 oyda, Spotify 5 oyda, instagram 2,5 oyda yig'a olgan. Yanvar oyiga kelib Chat GPT foydalanuvchilari 100 milliondan oshgan.

Chat GPT OpenAI n kompaniyasining GPT-3,5 til modeli asosida Azure AI super kompyuterida yaratilgan. Chat-bot internetdan olingan bir qator matnlar va insoniy fikr-mulohazaga asoslangan mustahkamlovchi o'quv tizimidan foydalangan holda o'qitildi. Keyin neyron tarmoq o'z javoblaridan foydalanib, ularni aniqroq va to'g'riroq qilish uchun bir necha marta qayta o'qitilgan. Ishlab chiquvchilar uni ishlatish uchun qulay, to'g'ri va —insonl qilishni maqsad qilganliklarini ta'kidladi. Chat GPT chiqqandan keyin OpenAI 29 milliard dollarga baxolangani xabar qilingan.

Chat botning asosiy vazifasi inson suhbatdoshiga taqlid bo'lsada, jurnalistlar Chat GPT ning ko'p qirrali va imrovizatsiya ko'nikmalari jumladan, kompyuter dasturlarini yozish va disk raskadrovka qilish qobilyatini ham qayd etishdi. Chat GPT musiqa, telespektakl, ertak va talabalar insholarini yaratish, test savollariga javob berish (ba'zan, testga qarab o'rtacha imtihonchidan yuqori darajada) she'r va qo'shiq matni yozish, Linux tizimiga taqlid qilish, butun suhbat xonasini simulyatsiya qilish, o'yinlarni o'ynash vazifalarini bajargan. Chat GPT o'quv ma'lumotlari man sahifalarini va internet hodisalari va dasturlash tillari haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, misol uchun PYTHON dasturlash tili. O'zidan oldingi Instruct GPT bilan taqqoslaganda ChatGPT zararli va yolg'on javoblarni kamaytirishga harakat qiladi. Bir misolda, Instruct GPT Christopher Columbus 2015-yilda AQSH gaqachon kelgani haqida gapirib bering so'rovining asosini haqiqat deb qabul qilgan bo'lsada, ChatGPT savolning kontrafakt xususiyatini tan olgan va o'z javobini nima bo'lishi mumkinligi haqida faraziy mulohaza sifatida belgilangan. Ko'pgina chatbotlardan farqli o'laroq, ChatGPT xuddi shu suhbatda unga berilgan oldingi ko'rsatmalarni eslab qoladi; jurnalistlar bu Chat GPTdan shaxsiylashtirilgan terapevt sifatida foydalanishga imkon berishini taklif qilishgan. OpenAI ChatGPT —ba'zida aqlga sig'maydigan noto'g'ri yoki bema'ni javoblar yozadi deb tan olgan. Bu xatti-harakat katta til modellari uchun keng tarqalgan va Gallyutsinatsiya deb ataladi. ChatGPT 2021-yildan keyin sodir bo'lgan voqealar haqida cheklangan ma'lumotga ega. Ma'lumotlarga ko'ra 2022-yil dekabr oyidan boshlab ChatGPT —siyosiy fikr bildirishi yoki siyosiy faollik bilan shug'ullanishi"ga ruxsat etilmaydi. Chat GPT muammolari va ijobiy taraflari Chatbotlar internetda joylashtirilgan katta hajmdagi ma'lumotlarni o'zlashtirib, yangi ko'nikmalar o'rganar ekan, haqiqiy faktlar va yolg'onlarni aralashtirib yuborishi „noto'g'ri fikr va haqoratli so'zlardan foydalanishi mumkin. Masalan 2016 yilda Microsoft tomonidan ishlab chiqilgan Tay chatboti tezda so'kinishni va irqchi so'zlardan foydalanishni o'rgangandi. Bundan tashqari ChatGPT ning bilimi 2021-yilgacha bo'lgan ma'lumotlar bilan cheklangan. Haqoratli content paydo bo'lishining oldini olish uchun ChatGPTga ma'lum modernizatsiya tizimlari o'rnatilgan:

- U hech qanday masala bo'yicha shaxsiy fikr bildirmaydi;
- Irqi yoki jinsi yo'q;
- Dinga e'tiqod qilmaydi; Shuningdek u qonunni qanday buzish haqida matnlar yaratishga to'sqinlik qiluvchi filtrlarga ega. ChatGPT ning insholar yozish qobilyati o'qituvchilarni tashvishga solmoqda. AQSH da talabalar allaqachon bot tomonidan yaratilgan ishni o'zlariga tegishli deb taqdim qilishni boshlagan. Chat GPT matnlar yozib, tahrir ham qila oladi. Buning ortidan yaqin orada kopirayter va jurnalistlar ham o'z ishlarini yo'qotishi mumkin degan qo'rquv bor. Biroq Chatbotning eng katta muammolaridan biri bu-ijodkorlik. U yangi g'oyalarni taqdim qila olmaydi.

Hozircha, sun'iy intellekt mehnat bozorida inson o'rnini to'g'ridan to'g'ri almashtiradi degan gaplarni yozish juda oson. Tarixda ham sanoatda samaradorlikni oshirishga qaratilgan dunyoni larzaga keltiruvchi innovatsiyalar bo'lgan. Mukammal sun'iy intellekt tarixiy qolipni buzish ehtimoli bor. Oddiy odam qila oladigan deyarli har qanday vazifani bajara oladigan texnologiya insoniyatni noma'lum iqtisodiy hududga olib keladi.

ChatGPT 2022-yil dekabr oyida ijobiy sharhlar bilan kutib olindi. The New YorkTimes uni "ommaga taqdim etilgan eng yaxshi sun'iy intellekt chatboti" deb atadi. Sanantha Lock The Guardian ta'kidlashicha, u ta'sirli drajada batafsil va odamga o'xshash matnni yaratishga qodir. Texnologiyalar yozuvchisi Dan Gillmor ChatGPTdan talaba topshirig'ida foydalangan va u yaratgan matn yaxshi talaba taqdim eta oladigan natija teng ekanligini ta'kidlagan. 2022-yil dekabr oyida Google ChatGPTning kutilmagan kuchliligi a yirik til modellarining qidiruv tizimi biznesini buzish uchun yangi kashf etilgan salohiyatidan xavotir bildirdi va bosh director Sundar Pichai o'zining sun'iy intellekt mahsulotlarida yordam berish uchun bir nechta bo'limlardagi guruhlarni ko'tardi va qayta tayinladi. 2023-yil 3-yanvardagi ma'lumotlarga ko'ra Microsoft Bing o'zining umumiy qidiruv tizimiga ChatGPT ixtiyoriy funksiyasini 2023-yilning martigacha qo'shishni rejalashtirayotgani ma'lum qilgan. Check Point Research va boshqalar CHatGPT phishing electron pochta xabarlar va zararli dasturlar yozishga qodir ekanligini ta'kidladi, ayniqsa OpenAI Codex bilan birlashganda ChatGPT yaratuvchisi OpenAI kompanyasining bosh direktori Sam Altman, ilg'or dasturiy ta'minot (masalan) kiberxavfsizlik uchun katta xavf tug'dirishi mumkinligini yozgan.

ADABIYOTLAR:

1. <https://openai.com/blog/chatgpt> – ChatGPT rasmiy veb-sahifasida joylashgan qo'llanma.
2. <https://ru.wikipedia.org/wiki/ChatGPT> – ChatGPT haqida wiki qo'llanma.